

ใบแทรก

4.2.4 จากข้อ 4.2.3 **ดำเนินการพัฒนาและประเมินใหม่ในภาคเรียนถัดไป** แต่ยังไม่ประเมินไม่ผ่าน ครู กศน. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้ไม่รู้หนังสือได้

1) ครู กศน. จะต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ว่ามีความรู้พื้นฐานไม่เท่ากัน ในการประเมินแต่ละครั้งไม่ควรสร้างความกดดันหรือเร่งรัดนักศึกษา ควรนำจิตวิทยาผู้ใหญ่มาใช้ในการประเมินระดับการรู้หนังสือของนักศึกษา กศน. เพื่อให้ศึกษามีความผ่อนคลาย

2) ครู กศน.สามารถนำวิธีการสอนแบบแจกลูกสะกดคำมาใช้กับนักศึกษา กศน. ได้ กรณีที่นักศึกษาไม่สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้คล่อง โดยการสอนแบบแจกลูกสะกดคำมีวิธีการสอนอ่านเขียนหลายวิธี ครูไม่ควรยึดวิธีใดวิธีหนึ่ง ควรผสมผสานหลายวิธีจนสามารถทำให้นักศึกษาอ่านออกเขียนเป็นคำและรู้ความหมายของคำนั้นๆ เช่น การสอนโดยวิธีประสมอักษร การสอนด้วยการเดาคำจากภาพ หรือการสอนอ่านจากภาพ การสอนอ่านจากรูปร่างของคำ การสอนด้วยการเดาคำจากบริบทหรือคำที่อยู่แวดล้อม การสอนโดยให้รู้หลักภาษา เป็นต้น

ดังนั้น แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อมุ่งให้นักศึกษาอ่านออกเขียนได้ทีละคน ผลสำเร็จมีหลากหลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิคและประสบการณ์ของครูผู้สอนเป็นสำคัญ ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคน ต่างก็มีเทคนิควิธีการที่แตกต่างกันไป แต่สิ่งสำคัญที่ครูควรคำนึงถึง คือ การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และสอนนักศึกษาตามความแตกต่างของแต่ละคนและสอนด้วยความรักความเข้าใจเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ครูตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ และการสื่อสารในชีวิตตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของตน
2. ครูมีความรู้เกี่ยวกับรูปและเสียงของพยัญชนะไทย
3. ครูให้ความสำคัญกับการสอนและฝึกฝนให้ผู้เรียนเขียนพยัญชนะได้ถูกวิธี ตลอดจนวิธีการจับดินสอ การวางสมุด และทำนั้งที่ถูกต้อง
4. ครูจัดเตรียมสื่อที่น่าสนใจ ครบตามจำนวนผู้เรียน และให้ผู้เรียนทุกคนได้ฝึกปฏิบัติ จนเกิดทักษะและความแม่นยำ

สอนอย่างไรให้อ่านออก อ่านคล่อง และอ่านเป็น

การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เด็กจะต้องรู้จักสัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษรไทย คือ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ เพื่อนามาประสมแล้วสามารถเปล่งเสียงคำ ๆ นั้น และเข้าใจความหมายของคำ โดยโยงประสบการณ์ของตนเข้ามาช่วยเสริมให้เข้าใจยิ่งขึ้น ดังนั้นการอ่านจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องสอนให้แก่เด็ก รู้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ ไม่มีวิธีการสอนใดเป็นสูตรสำเร็จ การสอนที่ดีจึงต้องใช้วิธีสอนหลากหลายวิธีผสมผสานกันตามความสามารถของเด็กแต่ละวัย และพิจารณาถึงความเหมาะสม ของสภาพแวดล้อม การอ่านเป็นทักษะที่ครูจะต้องฝึกฝนให้เด็กจนเกิดความชำนาญ และฝึกฝนอย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ

ทักษะการอ่านที่ครูต้องสอนให้แก่เด็ก ได้แก่

1. การอ่านคำ และรู้ความหมายของคำ นั่นคือให้เด็กอ่านออกเป็นคำ และเข้าใจความหมายของคำนั้น ซึ่งเป็นทักษะเบื้องต้นคือสอนให้เด็กอ่านออก

2. การอ่านจับใจความ เมื่อเด็กอ่านออกเป็นคำ เป็นวลี และเป็นประโยคได้แล้ว จะต้องเข้าใจในสิ่งที่อ่าน บอกได้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไรในเรื่องที่อ่าน เล่าเรื่องได้ สรุปเรื่องได้ นั่นคือการสอนให้เด็ก อ่านเป็น

3. การอ่านออกเสียงให้ชัดเจน ถูกต้อง โดยเฉพาะคำที่ออกเสียง ร ล คำควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำ รู้จักจังหวะในการอ่านให้ถูกวรรคตอนฝึกจนอ่านคล่อง

4. การอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ รู้จักวิธีค้นคว้าความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทักษะนี้เหมาะที่จะใช้กับเด็กในชั้นประถมศึกษาไปจนถึงขั้นที่สูง

5. ฝึกให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เชิญชวนให้เด็กอยากอ่าน ข้อสำคัญ คือ ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก อ่านหนังสือหลากหลายนามาเล่าให้เด็กฟัง

6. การอ่านเพื่อให้คุณค่าและเกิดความซาบซึ้ง นั่นคือ การสอนอ่านวรรณคดี และวรรณกรรมสำหรับเด็ก ให้เด็กมองเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านเพื่อนามาใช้ในชีวิตรประจำวัน ให้เด็กรู้รสไพเราะ ของการอ่านร้อยกรองต่าง ๆ การอ่านวรรณคดีที่จัดไว้ให้เด็กแต่ละชั้นเพื่อให้เห็นความงดงามของภาษา

การสอนให้อ่านออก

การสอนให้อ่านออกมีหลายวิธี ครูไม่ควรยึดวิธีใดวิธีหนึ่ง ควรผสมผสานหลายวิธีจนสามารถทำให้เด็กอ่านออกเป็นคำ และรู้ความหมายของคำ

1. สอนโดยวิธีประสมอักษร เป็นการสอนที่ใช้กันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่แสดงถึงภูมิปัญญา การสอนอ่านแบบไทย ซึ่งทำให้เด็กอ่านหนังสือไทยได้แตกฉานวิธีหนึ่ง

วิธีสอนแบบนี้เป็นการนำพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ มาประสมกัน แล้วฝึกอ่านแบบแจกลูก การอ่านแบบสะกดคำ เป็นการสอนอ่านที่เน้นการฟังเสียง ของพยัญชนะต้น สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์ที่นำมาประสมกันเป็นคำ เมื่อฝึกฝนบ่อย ๆ จนชินหูก็จะอ่านได้ถูกต้องแม่นยำ

การอ่านแบบแจกลูก เป็นการอ่านโดยยึดพยัญชนะต้นเป็นหลัก ยึดสระเป็นหลัก หรือยึดสระและตัวสะกดเป็นหลัก เช่น ยึด

พยัญชนะต้นเป็นหลัก	-ะ	-า	-ิ	-ี	-ึ	-ื	-ุ	-ู
ก	กะ	กา	กิ	กี	กี	กือ	กู	กู
ข	ขะ	ขา	ขิ	ขี	ขึ	ขือ	ขุ	ขู
ค	คะ	คา	คิ	คี	คึ	คือ	คุ	คู

ยัดสระเป็นหลัก	ก	จ	ต	อ	ข	ส	ม	ย
-า	กา	จา	ตา	อา	ขา	สา	มา	ยา
-ิ	กิ	จิ	ติ	อิ	ขิ	สิ	มิ	ยิ
-ุ	กุ	จุ	ตุ	อุ	ขุ	สุ	มุ	ยุ

ยัดสระและตัวสะกด เป็นหลัก	ก	จ	ต	อ	ข	ส	ม	ย
-า ง	กา ง	จา ง	ตา ง	อา ง	ขา ง	สา ง	มา ง	ยา ง
-า น	กา น	จา น	ตา น	อา น	ขา น	สา น	มา น	ยา น
-า ด	กา ด	จา ด	ตา ด	อา ด	ขา ด	สา ด	มา ด	ยา ด

การอ่านแบบสะกดคำ เป็นการอ่านโดยสะกดคำ หรือออกเสียงพยัญชนะ สระ ตัวสะกด วรรณยุกต์ การันต์ ที่ประกอบเป็นคำ เช่น

ตา	สะกดว่า	ตอ - อา	อ่านว่า	ตา
บ้าน	สะกดว่า	บอ - อา - นอ บาน - ไม้โท	อ่านว่า	บ้าน
เรื่อง	สะกดว่า	รอ - เอือ - งอ เรื่อง - ไม้เอก	อ่านว่า	เรื่อง
สัตว์	สะกดว่า	สอ - อะ - ตอ - วอการันต์	อ่านว่า	สัตว์
ถนน	สะกดว่า	ถอ - นอ - โอะ - นอ	อ่านว่า	ถนน

2. สอนด้วยการเดาคำจากภาพ หรือ การสอนอ่านจากภาพ

เด็กเริ่มหัดอ่านจากรูปภาพก่อน แล้วจึงนำไปสู่การอ่านจากตัวอักษรรูปภาพจะเป็นสิ่งชี้แนะ ให้เด็กอ่านคำนั้นได้ เช่น

	กระต่าย	เรือ	
---	---------	------	--

3. สอนอ่านจากรูปร่างของคำ เมื่อเด็กเห็นรูปร่างของคำโดยส่วนรวมก็จะจำได้ แล้วจะนำไปเปรียบเทียบกับคำที่เคยอ่านออกแล้ว คำใดที่มีรูปร่างคล้ายคลึงกัน ก็สามารถเดาและเทียบเสียงได้ว่า อ่านอย่างไร การสอนแบบนี้ครูต้องตีกรอบคำที่ทำให้เด็กสามารถมองเห็นรูปร่างคำได้อย่างชัดเจน เน้นการฝึกให้เด็กสังเกตรูปร่างของคำ เช่น

ห	น
	บ

ห	ม
	บ

	ร	
เ	ร	อ

	ส	
เ	ส	อ

ั	
บ	น

ั	
บ	น

ใ	น
---	---

ใ	จ
---	---

4. สอนด้วยการเดาคำจากบริบท หรือคำที่อยู่แวดล้อม สำหรับเด็กมักจะใช้บริบทที่เป็นปริศนาคาถาย หากครูต้องการให้เด็กอ่านคำใดก็สร้างปริศนาคาถาย เมื่อเด็กทายคำได้ลูกก็สามารถอ่านคำนั้นออก

ตัวอย่างปริศนาคำทายที่ใช้สระอะ ๑ ฉันเป็นผักสวนครัว เนื้อตัวเป็นตะปุ่มตะป่ำ แต่มีคุณค่าเลิศล้ำ คั้นเอาน้ำแม่ขมหน้อยอร่อยดี (มะระ) ๑ ฉันเป็นของใช้ มีไว้ในครัว เอาไว้ผัดคั่ว ทั่วทุกบ้านต้องมี (กระทะ)

5. สอนอ่านโดยให้รู้หลักภาษา วิธีนี้เด็กจะรู้หลักเกณฑ์ของภาษาเพื่อการอ่านการเขียนตามที่บรรจุไว้ในหลักสูตร เช่น อักษร ๓ หมู่ สระเสียงเดียว สระเสียงประสม มาตราตัวสะกด การผันวรรณยุกต์ การอ่านคำควบกล้ำ การอ่านอักษรนา ฯลฯ วิธีนี้จึงต้องหาวิธีสอนที่หลากหลาย จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ให้เด็กเรียนรู้หลักภาษาที่ง่าย ๆ ด้วยวิธีง่าย ๆ ที่ทำให้เด็กสนุกสนาน กิจกรรมที่เด็กชอบ เช่น เล่านิทาน ร้องเพลง เล่นเกม ฯลฯ

ตัวอย่างการสอนโดยใช้เพลง

เพลง สระ อะ

คำร้อง รศ.ปิตินันท์ สุทธสาร
ทำนอง THIS IS THE WAY

คำสระอะ จะมีเสียงสั้น

อยู่คู่เคียงกันพยัญชนะ

จะ ปะ กระปะ กระทะ ตะกละ มะระ

ล้วนอะตามเรียงราย

คำสระอะมีตัวสะกด

อะจะกระโดดเป็น หันอากาศ

เช่น กะ - น - กัน และฉัน นั้น มัน

ตัว อะ แปรผัน เป็น หันอากาศ (ซ้ำ)

๖. สอนอ่านตามครู วิธีนี้เป็นการสอนที่ง่าย ครูส่วนใหญ่ชอบมาก ถ้าครูไม่คิดพิจารณาให้ดีว่า เมื่อใดควรสอนด้วยวิธีนี้จะเป็นอันตรายต่อเด็ก ครูจะใช้วิธีนี้ต่อเมื่อเป็นคายาก คำที่มีตัวสะกดแปลก ๆ และครูได้ใช้วิธีอื่นแล้วเด็กยังไม่ได้อ่าน

สำหรับผู้ไม่รู้หนังสือหรือผู้ที่อ่านเขียนไม่คล่อง ครูอาจใช้วิธีนี้ได้ โดยครูอ่านนำแล้วให้ผู้เรียนอ่านตาม เมื่ออ่านได้แล้ว จึงฝึกให้อ่านเป็นกลุ่ม เป็นรายบุคคล

การอ่านบทร้อยกรองนั้น ครูจำเป็นต้องอ่านนำก่อน เพื่อให้รู้จังหวะ และลีลาการอ่านบทร้อยกรอง ตามประเภทของคำประพันธ์นั้น ๆ

วิธีการสอนทั้ง ๒ วิธีนี้ ครูควรนำไปประยุกต์ใช้ให้ผสมผสานให้เหมาะสมแก่วัยของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนอ่านออกอ่านเก่ง ต่อไปครูจึงสอนอ่าน วลี ประโยค ข้อความ เรื่องราวสั้น ๆ และการฝึก การอ่าน จับใจความในลำดับต่อไป

การสอนอ่านจับใจความ

ในการสอนอ่านจับใจความ ครูควรตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งว่า ต้องการให้ผู้เรียน อ่านเพื่อวัตถุประสงค์ใด เช่น

1. จับประเด็นสำคัญของเรื่อง
2. อ่านเพื่อต้องการรู้รายละเอียด
3. อ่านเพื่อตอบคำถามสิ่งที่อยากรู้
4. อ่านเพื่อย่อ หรือ เรียบเรียงเรื่องให้กระชับ
5. อ่านเพื่อสรุปหลักเกณฑ์ แนวคิด หรือแก่นของเรื่อง
6. อ่านเพื่อคาดคะเน หรือคาดหวังผลที่ได้
7. อ่านเพื่อให้รู้คุณค่า และเกิดความซาบซึ้งในเรื่องที่อ่าน
8. อ่านเพื่อประเมินความถูกต้อง ใช้วิจารณ์ญาณไตร่ตรอง

การสอนอ่านวรรณคดี

การสอนอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้ผู้เรียนได้มีจินตนาการ มีความซาบซึ้งในรสไพเราะของภาษา และมองเห็นคุณค่าของวรรณคดีในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งแฝงไว้ในวรรณคดีแต่ละเรื่อง ทั้งยังช่วยกล่อมเกล่าพัฒนาการด้านจิตใจและอารมณ์ของผู้เรียนอีกด้วย

วิธีที่เหมาะสม คือ ครูอ่านให้เด็กฟังเสียก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่องและเกิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ครูต้องมีลีลาการอ่านอย่างมีชีวิตชีวา ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ตอนใดมีคำประพันธ์ ที่มีคุณค่าก็ควรให้ท่องจำเป็นบทอาขยาน ให้รู้จักกาที่ประณีต สละสลวย คาคล่องจอง คำที่ให้ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ตลอดจนปลูกฝังให้มีทัศนคติที่ดี มีนิสัยรักการอ่านด้วย

บรรณานุกรม

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). คู่มือการสอนอ่านเขียนโดยการแจกลูกสะกดคำ.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (มปป). คู่มือการสอนอ่านเขียนโดยการแจกลูกสะกดคำ. เอกสาร
อัดสำเนา